

بانگه‌شەى جەنگ لە سەيبەرى كۆرۈنا

05-04-2020

نووسەرەكان

زريان رۆژەهەلاتى

كۆرتە : هەشت گرووپى چەكدارى شيعى لە عىراق [1]، كە خۆيان بە گرووپەكانى "موقاوه مە" ناوناوه، بەياننامەپەكيان لە دژى مانەوهى هەيزەكانى ئەمريكا لە عىراق بۆاوكردوووتەوه و، ئەمريكايان بە داگيركارىك وەسفكردوووه كە تەنيا رۆژ لە زمانى زۆر دەگرێت.

ئەھۋالەتەي كە باس لە ھەبوونی پلاننىڭ بۇ لىدانى حىزبۇللا دەكەن لە غىراق، تازە نىن. حىزبۇللا بېرپەي پىشتى نفوزى ئىرانە لە غىراق. رۇلى ناوچەي ھەيە و ھەر لە ئەبومەھدى موھەندىسەو ەبگرە تاوھەكو كەسانى دواي ئەويش وەك ئەبوعەلى بەسرى و ئەبوفەك كە ناويان بۇ شوپىنگرتنەوھى ئەو ھاتوۋە، كەسانىكى سەر بە حىزبۇللا كە بە كىردەو ەجەلەو دەسەلەتەي ھەشە شەعبىيان بە دەستەو ەيە. ئەمىرىكا پىشتىر كەسلىكى وەك ئەبومەھدى موھەندىسەي كوشتوۋە و ھەندىك لە بەرپىرسانى حىزبۇللايىنى لە لىستى تىرۇر داناو. تەنەت لە ھەندىك شوپىنىش بىنكەو بارەگاكانى گروپپەكانى نىك لە ئىران كراونەتە ئامانچ. بەلام ئەمە مانا ئامادەكارىي واشنتن بۇ جەنگىكى فراوان نىيە وەك بەشەك لە بەرپىرسانى ئىران و گروپپەكانى ھەشە بانگەشەي بۇ دەكەن. ھىلە سوورەكەي سەرۇك ترەمپىش كە كوزرانى سەربازىكى ئەمىرىكى بوو، لە ھىرشەكەي تاجى دا بەزىنرا، بەلام ئەمىرىكا شەپى نەكرد. لەگەل ئەو ەشەدا چۆلكىردى ھەندىك لە بىنكە سەربازىيەكان و ھاوردىنى سىستەمى بەرگىر موشەكى بۇغىراق لەلەيەن ئەمىرىكاو، وەك ئامادەكارىيەك بۇ جەنگ لە بەشەك لە دەزگاكانى راگەياندىن بىلاوكرايەو.

لەوانەيە دواي كوزرانى قاسم سولەيمانى و رووداوھەكانى دواي ئەو. ئەمىرىكا تەكتىكى كۆكردنەوھى ھىز بۇ بەزىكردنەوھى ئاستى بەرگىر گرتىتەبەر. ئەمىرىكا لە 19 ى ئادار لە قائىم و لە 26 ى ئەو مانگە لە گەيارە و لە 29 ى ھەمان مانگىش لە كەي وەنى كەركووك كىشايەو. ئەگەر تەماشاي نەخشەي بىلاو بوونەوھى ھىزەكانى ھەشە شەعبى[2] لەو شوپانەش بىكەن دەتوانىن لە ئاستى ئەو ھەشە سەربازىيە تىپكەين كە گروپپەكانى نىك لە ئىران دەيانتوانى بۇ ئەمىرىكاى دروستىكەن: لە قائىم لانىكەم 9 بىنكە و بارەگاى گروپپەكانى حىزبۇللا، سەرايى خۇراسانى و كەتائىبى سەيدوشوھەدا ھەن. لە گەيارە بىنكە و بارەگاى رىكخراي بەدر، كەتائىبى ئىمام ەلى و كەتائىبى جوندولئىمام ھەن. لە كەركووكىش لانىكەم 19 بىنكە و بارەگاى بەدر، سەرايى خۇراسانى، كەتائىبى حىزبۇللا، كەتائىبى ئىمام ەلى و تەنەت گروپپە نەناسراوى چەكدار ھەن. لە مانگى 1 ى ئەمسالىشەو تائىستا بەلانىكەم 14 جار ھىرشىكراو تە سەر بىنكە و بارەگاكانى ئەمىرىكا لە غىراق. ھىزى پەرش و بىلاويش تواناى بەرگىر كەمە و لەوانەيە ئەمەش ھۆكارى سەرەككى پىشت چۆلكىردى بىنكە و بارەگا سەربازىيەكان بىت.

سىياسەتى نىوخۇ

بەشى يەكەمى بەياننامەكە زياتر گوتنەوھى دروشمەكانى رابردوۋە لەگەل يارىكىردن لەسەر ھەستى دژە ئەمىرىكاى، بەلام بەشى دووھى بەياننامەكە، كە دەتوانى ئامانچە سەرەككىيەكەش بىت، رەتكردنەوھى ەدەن زورفىيە كە بە سىخۇر ھەژماركراو.

لە مانگى جانيوھرى ئەمسالدا، زۆرىي ئەو گروپپانە لە شارى قوم لەگەل ھادى عامرى و موقتەدا سەدر كۆبوونەوھى باسيان لە پىكھىنانى بەرەي "موقاوەمە" كرد و ئىستاش ئەم بەياننامەيە ناوى "موقاوەمەي" لەسەرە، بەلام پەيچە بەنىوبانگەكەي موقتەدا سەدر بە ناوى "مەمەد سالىح غىراقى" كە ئىستا پىشتىوانى لە زورفى دەكات دژايەتى كردوۋە و ئەو بەياننامەيەي بە ھەولنىك بۇ دەسكەوتى زياتر ناوبردوۋە.

سەرەپاى ناپەزايى گروپپەكانى نىك لە ئىران، ەدەن زورفى ھىشتا سوورە لەسەرئەوھى دوايىن تەقەلاكانى خۇي بىدات بۇ وەرگرتنى پۇستى سەرۇكايەتى ئەنجوومەنى وەزىران. ئەو، بە قىزىنىكى غىراقىيەنى دروشمى "يەكەمجار ئەمىرىكا" سەرۇك ترەمپەو بەرنامەي كارى خۇيىش بىلاوكرەو. ئەستەمە زورفى بتوانى لانىكەم بە سالىك دروشمى "يەكەمجار غىراق" سەرخات. بەلام گىرەتەكەي تەنبا ئەو نىيە. لەوانەيە ئەو بتوانى بە قەرزى نىوخۇيى يان وەرگرتنى پارە لە يەدەگى بانكى ناوھەندى، بەشەيە كاتى لە كارىگىرىيە ئابوورىيەكانى قەيرانى كۇرۇنا كەمبەكەتەو. بەلام، دۇزىنەوھى چارەسەرى رىشەيى بۇ گىرەتە بىناتىيەكانى ئابوورى غىراق كاتى زياتر لە سالىكى دەوئ. ھەلۇزاردىكى بىن ساختەكارى، بىنكردىنى گەندەلنى و جىيەجىكردىنى داواكارىيەكانى خۇپىشاندەران لەگەل چارەسەرگىردى كىيىشەكانى نىوان ھەرىمى كوردستان و بەغداش كە بەلنىداون، بابەتى كورتخايەن نىن و مەوداويەكى زياتريان دەوئ. زورفى ھاوشىوھى كەسانى پىش خۇي، جەخت لە پابەندبوون بە رىنمايەكانى مەرچەعىيەت دەكات كە بۇخۇي دامەزراوھەكى سەروو ياسايە. خالىكى دىكەش كە دووبارەكردنەوھەيەكى پارادۇكسىكالانەي دروشمەكانى ھەريەك لە ەبادى و ەبدولمەھدىيە بۇ كۆكردنەوھى چەك لە دەستى دەولەت، ئەويش لەكاتىكدا كە پالپىشتىي لە فرەھىزىي- چەكدارىي دەكات! كۆسپە بىنەپەتتەيەكانى جىيەجىكردىنى بەرنامەكەي زورفى(پارە ئەگەر بىيئە سەرۇكەزىران) لە جىي خۇي، گەورەترىن تەگەرەي بەردەمى، زىادبوونى گىزىيەكانى نىوان گروپپە چەكدارەكانى نىك لە ئىران و ئەمىرىكاى. زىادبوونى ئەم گىزىيە دەتوانىت ھەولەكانى زورفى بۇ دروستكىردى كاپىنەكەي يان درىزەپىدانى كۆمەتە گىرمانەيەكەي لەبارىبات يان، ملكەچى داواكارىيەكانى ئەو گروپپانە بىت.

ئەنجام

بە ئەگەرى زۆر گىزىيەكانى نىوان ئەو گروپپە شىعەيەنى كە خۇيان بە "موقاوەمە" ناوھەن لەگەل ئەمىرىكا بەردەوام دەبىت. بەلام، ئەستەمە لە ماوھى كورتخايەندا رىگە بۇ شەپكى فراوان خۇشبات. گىزىيەكى سىنوردار بە قازانچى ئىرانىشە، بەلام ھاندان بۇ

جەنگىكى فراوان بە زيانى دەشكىتتەو. بەتايىبەتى كە ئەوان سووربوونى ئەمريكايان لە تۆلەكردنەو، لە كەيسى سولەيمانى-موهەندىس دا بىنى. لەوانەيە ئەمريكاش دۆخى ئىستا بەكاربىنى بۆ لاوازكردنى زياترى گرووپەكانى نزيك لە ئىران، بەلام لانيكەم لە ماوهى كورتخايەندا شەر لە قازانجى ئەويشدا نىيە. بەشيۆهەى گشتيش، لەوانەيە بەردەوامى گرژيەكان، پال بە ئەمريكاهە بنيت كە زياتر لە كورد و سوننە نزيك بىتتەو. ئەمەش لە ماوهى كورتخايەندا لە دانوستاندنەكانى پىكهيئەنى حكومەتدا بە قازانجى ئەوان دەشكىتتەو.

سەرچاوهكان:

[1] -عەسائىبى ئەهلى هەق، نوجەبا، كەتائىبى سەيدوشوھەدا، كەتائىبى ئىمام عەلى، حەرەكەى ئەوفيا، حەرەكەى جوندولئىمام، سەراپاي عاشوورا و خوراسانى.

[2] -<https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1KanwykNx7VkQUN52zNSmj6qxNL7IYwsr&ll=32.754608181685114,%2C48.78839005917257&z=7>